

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ЛИСТІВОК У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Актуальність поставленої проблеми. У полікультурному інформаційному просторі переклад стає одним з визначальних засобів, що впливають на формування й адаптацію вербальної інформації, зокрема й політичних текстів. Наукові розвідки, присвячені проблемам перекладу (праці Л. Бархударова, В. Комісарова, В. Коптілова, Я. Рецкера та ін.), здебільшого висвітлюють теоретичні аспекти перекладознавства та регламентують методи й реалізацію техніки перекладу. Проте окремі проблеми перекладознавства, пов'язані з міжкультурною комунікацією набувають особливої актуальності, зважаючи на те, що «одне й те саме поняття, один й той самий фрагмент реальності має різні форми мовного вираження в різних мовах» [Тер- Мінасова]. Крім того, такий тип соціолінгвістичного дискурсу (В. Карасик), як політичний, актуалізує нові аспекти перекладознавства: для політичних текстів насамперед характерна актуалізація чинника адресата [Шейгал]. Саме орієнтація на адресата визначає змістове наповнення й вибір мовних засобів у політичному тексті, зокрема це важливо в ситуації двомовності, що склалася в південному регіоні. У такій ситуації тексти, що функціонують у політичній комунікації, часто готують або двома мовами (українською та російською), або перекладають відповідною мовою. Зважаючи на це, набуває актуальності проблеми адекватності перекладу політичних текстів.

Мета наукової статті — проаналізувати політичні агітаційні тексти однакового змісту, створені для паралельного функціонування російською та українською мовами. Для аналізу перекладів політичних рекламних текстів ми обрали листівки, що функціонували під час останніх виборів до Верховної Ради в 2012 році в двомовному варіанті: однакові листівки, текст у яких подано двома мовами, тобто було підготовлено два паралельних варіанти політичних листівок. Не всі політичні сили вдавалися до таких заходів, зокрема в південному регіоні, де домінувала російська мова, але окремі політичні сили готували друковану продукцію двома мовами, саме ці приклади ми і розглянемо.

Листівка політичної сили В. Кличка «УДАР» містить програмні положення партії. Перша частина програми подана у вигляді тез «5 ударів «УДАРу». Представимо тексти листівок у формі таблиці:

Українською мовою	Російською мовою
Удар по коррупции Знищити підвалини корупційної системи	Удар по коррупции Разрушить основы коррупционной системы

Як бачимо з порівняльної таблиці, первинним текстом був російський, оскільки в ньому немає жодних стилістичних помилок і порушень, тоді як в українському окремі перекладені позиції викликають негативну реакцію. Зупинимось на проблемних моментах.

Російське словосполучення «разрушить основы» перекладено українською як «знищити підвалини», що вважаємо невдалим. У тлумачному словнику російської мови зафіксовано:

Разрушить — 1. Уничтожить, руша, ломая. 2. Ликвидировать, заставить исчезнуть. 3. Привести в упадок, свергнуть в тяжёлое (обычно болезненное) состояние. 4. Нарушить, внести беспорядок во что-л. 5. Нарушить единство чего-л., тесную связь между членами чего-л. [Большой толковый словарь русского языка]. На нашу думку, в контексті актуалізовано друге значення лексеми: «ліквідувати, змусити щезнути», тому що воно використовується не лише в предметному значенні іменника, на який скеровано дію, а й в абстрактному значенні.

Українське дієслово «знищити», вжите в листівці, має такі значення: **Знищувати, знищити**. 1. Вбиваючи, нищачи і т. ін., припиняти існування кого-, чого-небудь, призводити до загибелі, смерті. // Руйнувати, псувати що-небудь, ламаючи, рвучи і т. ін. // Скасовувати, ліквідувати що-небудь. 2. Припиняти, усувати (дію, вияв і т. ін. чого-небудь). 3. розм. З'їдати, випивати все, нічого не залишаючи. Перекладач, обравши лексему *знищити*, використав її перше пряме значення «скасовувати, ліквідувати що-небудь», яке найбільшою мірою відповідає російському слову та його значенню.

Український прямий відповідник до лексеми «разрушить» — дієслово «зруйнувати» має такі значення: **Зруйнувати**. — 1. Перетворити на руїни, розбити, розламати. // Порушити цілісність чого-небудь; пошкодити. // перен. Довести до повного розорення, розвалу. 2. перен. Порушити, розладнати або знищити що-небудь [Словник української мови в 11 томах]. Як бачимо, це слово має меншу сполучуваність і вужче значення, тому вибір дієслівного компонента є вдалим. Однак його поєднання з іменниковою частиною спотворює переклад.

Словосполучення «разрушить основы» містить полісемічну іменникову лексему, що в російській мові тлумачать у такий спосіб: **Основа**. — 1. Опорная часть какого-л. предмета, на который укрепляются остальные его части; каркас, остов. 2. То, на чём строится, жидется, создаётся что-л.; источник; основание. 3. *только мн.*: основы, -ов. Начала, устои. (выступать против существующего порядка вещей). 4. *только мн.*: основы, -ов. Исходные, главные положения какой-л. отрасли знаний или направления научной деятельности, теории и т.п. 5. *Спец.* Продольные нити в ткани. [Большой толковый словарь русского языка].

Отже, аналіз паралельних текстів, створених українською і російською мовами, засвідчив надання пріоритету російській мові як

первинній, з якої здійснюється переклад. Українські переклади здебільшого тяжіють до російського тексту, в них наявні росіянізми, зокрема граматичні, а текст рясніє стилістичними помилками. Особливої уваги потребує саме український варіант політичних листівок, що однозначно сприймається як переклад, а не оригінальний текст, тому має на собі відбиток вторинності. Перспективи подальшого дослідження полягають у створенні рекомендацій щодо адекватного перекладу політичних текстів.